ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Krajská hygienická stanice**, se sídlem Na Sadech 25, České Budějovice, v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 7. 12. 2009, č. j. 10 Ca 8/2009 – 69,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce brojí včas podanou kasační stížností proti v záhlaví uvedenému usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, kterým bylo rozhodnuto, že se řízení o kasační stížnosti zastavuje pro nezaplacení soudního poplatku. Touto kasační stížností se žalobce domáhal přezkoumání usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 10 Ca 8/2009 - 36 ze dne 22. 7. 2009, kterým byla odmítnuta jeho žaloba na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného.

Krajský soud vycházel z následujícího skutkového stavu:

Žalobce podal dne 16. 1. 2009 žalobu na ochranu před nezákonným zásahem žalované, která byla podle § 46 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního (dále „s. ř. s.“) usnesením krajského soudu odmítnuta. Proti tomuto usnesení podal žalobce kasační stížnost, která byla zdejším soudem vrácena krajskému soudu k odstranění vad. Krajský soud poté vyzval usnesením ze dne 16. 11. 2009 č. j. 10 Ca 8/2009

stěžovatele k tomu, aby doložil plnou moc k zastoupení v řízení o kasační stížnosti advokátem a dále vyzval žalobce usnesením č. j. 10 Ca 8/2009 – 63 ze dne 16. 11. 2009 k uhrazení soudního poplatku za podanou kasační stížnost ve výši 3000 Kč ve lhůtě 7 dnů od doruční tohoto usnesení, a to včetně poučení o důsledcích nezaplacení soudního poplatku, jakož i o možnosti požádat o osvobození od soudního poplatku.

Obě usnesení ze dne 16. 11. 2009 byla žalobci doručena postupem podle § 42 odst. 5 s. ř. s. ve spojení s § 50 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, dne 23. 11. 2009. Lhůta pro zaplacení soudního poplatku tak žalobci uplynula dne 30. 11. 2009.

Dne 27. 11. 2009 učinil žalobce další dvě podání, jimiž vyjádřil nesouhlas s formou doručování písemností a požádal o ustanovení zástupce. V těchto podáních však nepožádal o osvobození od soudního poplatku, ani nedoložil např. vyplněný formulář „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce“, popř. jiné listiny či doklady, kterými by takový návrh odůvodnil.

Krajský soud v odůvodnění usnesení o zastavení řízení o kasační stížnosti uvedl, že je podle § 3 odst. 4 zákona o soudních poplatcích příslušný k rozhodování ve věcech poplatků za řízení o kasační stížnosti, a protože poplatek žalobcem zaplacen nebyl, vyzval jej usnesením ze dne 16. 11. 2009 k jeho zaplacení a poučil jej o důsledcích nezaplacení soudního poplatku. Ve stanovené lhůtě, jež uplynula dne 30. 11. 2009, ani do doby rozhodnutí soudu, nebyl soudní poplatek za podanou kasační stížnost uhrazen. Krajský soud proto podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích řízení zastavil, aniž by se zabýval dalšími podmínkami řízení o kasační stížnosti a jejich naplněním ze strany žalobce, neboť krajský soud není ani podle judikatury Nejvyššího správního soudu oprávněn činit v řízení jakékoliv úkoly, je–li poplatková povinnost dána a soudní poplatek nebyl zaplacen.

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 4. 8. 2009 napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností. V podání stěžovatel mj. namítl, že předchozí postupy krajského soudu včetně doručování jsou nezákonné, nepřiměřené, šikanózní a ignorují závazný názor Nejvyššího správního soudu vyjádřený na č.l. 32 soudního spisu. Stěžovatel požádal o ustanovení zástupce pro řízení před Nejvyšším správním soudem v řízení o této kasační stížnosti a též pro řízení ve věci 3 Aps 6/2009 (kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o odmítnutí jeho žaloby č. j. 10 Ca 8/2009 - 36 ze dne 22. 7. 2009) a uvedl, že předpoklady pro osvobození dokládají listiny uložené u správy krajského soudu od 29. 9. 2009. Přiznávat poměry na tiskopise 060 stěžovatel odmítá, stejně tak jako znovu si podávat žádost o osvobození.

Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Vyjádření ke kasační stížnosti nebylo žalovanou podáno.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná. Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížními důvody.

Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Při posuzování přípustnosti kasační stížnosti vycházel Nejvyšší správní soud zvláště ze své konstantní judikatury. V prvé řadě považuje zdejší soud za nezbytné poukázat na to, že jakkoliv poplatková povinnost vzniká již podáním kasační stížnosti (§ 4 odst. 1 písm. d) zákona o soudních poplatcích) a splnění této povinnosti není nutně vázáno až na výzvu soudu (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 As 24/2004 - 49, dostupný na www.nssoud.cz), Nejvyšší správní soud již opakovaně judikoval (viz například rozsudek zdejšího soudu ze dne 25. 4. 2007, č. j. 9 As 3/2007 - 77, či rozsudek téhož soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, oba dostupné na www.nssoud.cz), že *„povaha rozhodnutí o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, proti němuž kasační stížnost směřuje, vylučuje, aby v posuzované věci bylo možno nedostatek podmínky uhrazeného soudního poplatku považovat za překážku, jež by bránila vydání rozhodnutí, jímž se řízení o kasační stížnosti končí. Za situace, kdy předmětem přezkumu je rozhodnutí, jímž bylo zastaveno řízení pro nezaplacení soudního poplatku, by totiž trvání na podmínce uhrazení poplatku pro kasační řízení vedlo k vlastnímu popření cíle, jenž účastník podáním kasační stížnosti sledoval, a znamenalo by řetězení řešeného problému, které by ve svém důsledku popíralo smysl samotného řízení, jehož předmětem je posouzení zákonnosti rozhodnutí o zastavení předchozího řízení v důsledku nesplnění právě této povinnosti ze strany stěžovatele, tedy povinnosti zaplatit soudní poplatek“.*

S ohledem na výše uvedené závěry Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížnost podanou proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 7. 12. 2009, č. j. 10 Ca 8/2009 – 69, kterým jmenovaný soud zastavil řízení o kasační stížnosti pro nezaplacení soudního poplatku, jakkoliv tato opětovně nebyla zpoplatněna, a stěžovatel nebyl zastoupen advokátem, neboť opětovné trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku pro toto řízení, tak i na podmínce povinného zastoupení, by znamenalo další následné řetězení téhož problému, který je předmětem původního řízení, jež z logiky věci není smysluplné a nesvědčí ani hospodárnosti a rychlosti celého řízení. Nutno totiž poznamenat, jak již to učinil zdejší soud ve svém rozsudku ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, dostupném na www.nssoud.cz, že *„z obdobných důvodů, ze kterých v těchto specifických případech nedostatek zpoplatnění nebrání projednání věci samé, nemůže ani nedostatek povinného zastoupení za výše popsaných okolností omezit přístup účastníka k soudu. Přiznané osvobození od soudního poplatku je výchozím předpokladem pro prominutí dalších nákladů řízení. Podle ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. může totiž předseda senátu ustanovit navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, na návrh zástupce. Stejně tak jako osvobození od soudních poplatků, tak i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků tak vylučuje i právo na bezplatné zastoupení. Podstatou osvobození od soudních poplatků, jakož i oprávnění žádat o ustanovení zástupce na náklady státu, je ochrana účastníka proti negativním dopadům do jeho ústavně zaručených práv, v tomto případě do práva na soudní ochranu a na přístup k soudu“.* Ostatně tento závěr potvrzuje rovněž rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 - 41, dostupný na www.nssoud.cz, podle kterého není nedostatek právního zastoupení podle § 105 odst. 2 s. ř. s. v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti.

O věci samé uvážil Nejvyšší správní soud takto:

Nejvyšší správní soud připomíná, že je-li kasační stížností napadeno usnesení o zastavení řízení, přichází pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí krajského soudu o zastavení řízení. U kasačního důvodu ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. tedy Nejvyšší správní soud přezkoumává, zda krajský soud postupoval v souladu se zákonem, když zastavil řízení o podané žalobě či návrhu. I když je kasační stížnost stěžovatele poněkud zmatená a plná nejasných tvrzení, jako ostatně i většina dalších vyjádření a podání stěžovatele obsažených v soudním spise v této věci, přesto z ní lze vysledovat nesouhlas stěžovatele s postupem krajského soudu při posuzování splnění podmínky zaplacení soudního poplatku. Zdejší soud proto přezkoumal postup krajského soudu, který v dané věci vedl k zastavení řízení o podaném návrhu.

K námitce nezákonnosti zastavení řízení o žalobě zdejší soud uvádí, že podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích *„nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví“*. Podle odstavce 3 téhož ustanovení *„soud poplatníka ve výzvě poučí o tom, že řízení zastaví, jestliže poplatek nebude ve stanovené lhůtě zaplacen“*.

Předpokladem zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku je tak nejen to, že poplatek nebyl zaplacen, ale také to, že účastník byl k jeho zaplacení vyzván a poučen o následcích nesplnění výzvy a že marně uplynula lhůta k zaplacení.

Z obsahu soudního spisu je doloženo, že krajský soud v souladu s dikcí citovaného ustanovení § 9 zákona o soudních poplatcích stěžovatele vyzval usnesením ze dne 16. 11. 2009 č. j. 10 Ca 8/2009 - 63 k zaplacení soudního poplatku za podanou kasační stížnost. Uvedená výzva byla stěžovateli řádně doručena dne 23. 11. 2009 a obsahovala obligátní poučení o negativním důsledku nezaplacení soudního poplatku v podobě zastavení řízení i o možnosti podat návrh na osvobození od soudních poplatků. Obecnou námitku stěžovatele týkající se doručování krajským soudem tak zdejší soud hodnotí jako neopodstatněnou.

Ačkoli byla stěžovateli stanovena dostatečná lhůta 7 dnů od doručení předmětné výzvy, ten však soudní poplatek ve lhůtě ani později neuhradil a krajský soud postupoval správně, pokud za dané situace řízení o kasační stížnosti zastavil (§ 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích ve spojení s § 47 písm. c) s. ř. s.).

Co se týče nepřímo vyjádřeného přesvědčení stěžovatele o jeho nároku na osvobození od soudních poplatků, Nejvyšší správní soud předně upozorňuje, že námitky proti postupu správního orgánu, ani námitky směřující proti rozhodnutí o odmítnutí žaloby nejsou pro posouzení důvodnosti projednávané kasační stížnosti relevantní.

Nadto lze uvést, že kasační soud se k otázce individuálního osvobození od soudních poplatků pro řízení před správními soudy opakovaně již vyjádřil v řadě svých rozhodnutí. Např. ve svém rozsudku ze dne 30. 3. 2004, č. j. 1 Afs 5/2003 - 54, publikovaném

pod č. 311/2004 Sb. NSS, zdejší soud ve vztahu k ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. především zdůraznil, že při podání návrhu na individuální osvobození od soudních poplatků podle tohoto ustanovení musí žalobce v žádosti o osvobození od soudních poplatků jednak uvést, v čem spatřuje nedostatek prostředků, z nichž by měl zaplatit soudní poplatek, a jednak toto tvrzení doložit. Ke stejnému závěru dospěl Nejvyšší správní soud taktéž v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publikovaném pod č. 537/2005 Sb. NSS, když připomněl, že *„povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje“*.

Z uvedeného vyplývá, že v případě, že se stěžovatel domáhá osvobození od soudního poplatku pro příslušné řízení, vyžaduje soudní řád správní aktivní přístup na jeho straně, a to nejenom pokud jde o vlastní žádost o osvobození od soudního poplatku, ale zejména povinnost tvrzení a s ní neoddělitelně spjatou povinnost doložit nedostatek prostředků. V nyní projednávané věci však tento aktivní přístup na straně stěžovatele uplatněn nebyl. Stěžovatel nesplnil ani svou základní povinnost spočívající v podání vlastní žádosti o osvobození.

Jakkoliv stěžovatel upozorňoval na závazný názor Nejvyššího správního soudu vyslovený v žalobním řízení (rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Aps 1/2009 - 27), jenž se týkal rozhodování o soudním poplatku v řízení o žalobě a pomocí něhož stěžovatel dovozoval nezákonnost odmítnutí jeho žaloby, řízení o kasační stížnosti je zpoplatněno samostatně a poukazem na tvrzenou nezákonnost při rozhodování o žalobě nelze nikterak absenci nezaplacení soudního poplatku v kasačním řízení kompenzovat. Pokud stěžovatel na tuto skutečnost ve svých podáních implicitně upozorňoval, na projednávané věci to ničeho nemění a je nutno vyjít ze skutečnosti, že stěžovatel do právní moci rozhodnutí o zastavení řízení o kasační stížnosti o osvobození od soudních poplatků nikterak nepožádal. Na podání této žádosti je ovšem nutno trvat, neboť se jedná o základní projev vůle stěžovatele osvobození od poplatkové povinnosti po soudu v kasačním řízení vůbec požadovat, aniž by bylo na krajském soudu, aby tento úkon za stěžovatele s ohlédnutím na řízení o žalobě domýšlel a nahrazoval.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že stěžovatel byl řádně vyzván k zaplacení soudního poplatku a navzdory poučení o možnosti zastavení řízení této výzvě nevyhověl, proto Krajský soud v Českých Budějovicích postupoval zcela v souladu se zákonem, jestliže řízení o kasační stížnosti podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích ve spojení s § 47 písm. c) s. ř. s. zastavil.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil namítanou nezákonnost napadeného rozhodnutí, a proto kasační stížnost proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 7. 12. 2009, č. j. 10 Ca 8/2009 – 69, podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaná měla v řízení před Nejvyšším správním soudem plný úspěch, nevznikly jí však náklady řízení o kasační

stížnosti přesahující rámec její běžné úřední činnosti. Soud jí proto právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 18. března 2010

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu